

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

43262

Aşağıdaki sorularımın Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Mehmet Nuri Ersoy tarafından, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 09.04.2026

Prof. Dr. Fethi Açıkel
İstanbul Milletvekili

Seçim bölgem olan İstanbul'da, Ümraniye ilçesinde bulunan Cevherağa Camii'ne ilişkin olarak kamuoyuna yansıyan bilgiler, söz konusu yapıya yönelik müdahalenin "restorasyon" kapsamında mı yoksa "yıkım ve yeniden inşa" niteliğinde mi olduğu hususunda ciddi tereddütler doğurmuştur.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarına yönelik her türlü müdahalenin; bilimsel ilkelere, koruma kurulu kararlarına ve özgünlüğün muhafazası esasına uygun biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda restorasyon uygulamaları, yapının özgün malzemesinin, mimari karakterinin ve tarihsel değerinin korunmasını esas almakta; yıkım ve yeniden yapım ise ancak istisnai ve teknik olarak zorunlu hallerde, ilgili kurulların onayıyla mümkün olabilmektedir.

Koruma hukukunun temel yaklaşımı, bir yapının yalnızca fiziksel varlığının değil, aynı zamanda tarihsel katmanlarının, malzeme bütünlüğünün ve bulunduğu çevre ile kurduğu ilişkinin de korunmasıdır. Bu çerçevede gerçekleştirilen müdahalelerde "aslına uygunluk", "geri döndürülebilirlik" ve "belgelendirilebilirlik" ilkeleri esas alınmaktadır. Aksi yöndeki uygulamalar, yapının tarihsel değerinin geri dönülemez biçimde zarar görmesine yol açabilmektedir.

Ancak söz konusu uygulamada, yapının özgünlüğünün korunup korunmadığı, alınan kararların hangi bilimsel ve idari süreçlere dayandığı, uygulamanın koruma mevzuatına uygunluğu gibi temel hususlarda kamuoyuna açık, şeffaf ve teknik bir bilgilendirme yapılmadığı görülmektedir.

Özellikle uygulamanın niteliğine ilişkin farklı değerlendirmelerin bulunması, sürecin daha ayrıntılı biçimde incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Kültürel mirasın korunması, anayasal ve yasal yükümlülükler çerçevesinde kamu idarelerinin ortak sorumluluğunda bulunan bir alandır. Bu nedenle, söz konusu uygulamanın tüm yönleriyle açıklığa kavuşturulması, ilgili idari ve teknik süreçlerin şeffaf biçimde ortaya konulması ve kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi önem arz etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Cevherağa Camii'nin mevcut hukuki statüsü nedir? Söz konusu yapı, "korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı" olarak tescilli midir?
2. Yapıya ilişkin olarak alınmış koruma kurulu kararları nelerdir? Bu kararların tarih ve sayıları nedir?
3. Söz konusu uygulama "restorasyon", "rekonstrüksiyon (yeniden yapım)" ya da "yıkım" kapsamında mıdır? Uygulamanın teknik tanımı nedir?
4. Eğer yapı yıkılmış ise, bu işlemin gerekçesi nedir? Yıkım kararı hangi teknik raporlara ve bilimsel değerlendirmelere dayanmaktadır?
5. Uygulama sürecinde yapının özgün malzeme ve mimari unsurlarının korunmasına yönelik hangi yöntemler kullanılmıştır?
6. Proje, ilgili koruma bölge kurulu tarafından onaylanmış mıdır? Onaylandıysa, onay sürecinde hangi kriterler esas alınmıştır?
7. Uygulama sürecinde Ümraniye Belediyesi ile Bakanlığınız ve bağlı birimleri arasında nasıl bir koordinasyon yürütülmüştür?
8. Söz konusu uygulama hakkında Bakanlığınıza iletilmiş herhangi bir şikayet, inceleme ya da denetim talebi bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise, bu kapsamda başlatılmış bir idari inceleme var mıdır?
9. Benzer nitelikteki kültür varlıklarına yönelik müdahalelerde "yıkım ve yeniden yapım" uygulamalarının artış gösterdiğine ilişkin bir değerlendirme yapılmakta mıdır?
10. Kültürel mirasın korunmasına yönelik uygulamalarda şeffaflık ve kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Bakanlığınızca yürütülen çalışmalar nelerdir?